

TARİH VE ZAMAN İNSANLIĞIN İLK DÖNEMLERİ ORTA ÇAĞ'DA DÜNYA

1. Tarih, gerçek ve doğru bilgilere ulaşmak için kendine özgü çeşitli yöntemler kullanır. Tarihte yaşanan olayların aynı şartlarda tekrar edilmesi mümkün olmadığı için tarih biliminde deney ve gözlem kullanılmaz. Ayrıca bir tarihçi, öncelikli olarak araştırdığı dönemin kaynaklarından faydalanıp objektif bir şekilde konuları ele almalıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi tarih biliminin temel ilkeleri arasında gösterilebilir?

- A) Tek bir kaynağın verilerine göre hareket etmek
- B) Olayları öznel bir bakış açısıyla incelemek
- C) Ekonomik ve sosyal konulara öncelik vermek
- D) Birinci elden kaynakları kullanarak tarafsız olmak
- E) Günümüz siyasi koşullarını dikkate almak

2. Sıla, tarih dersinde istediği bir konu ile ilgili sunum yapmak istemektedir. Ancak Sıla'nın seçtiği konu tarihin konusu olmadığı için öğretmeni tarafından kabul görmemiştir.

Buna göre Sıla'nın aşağıdaki konulardan hangisini seçtiği söylenebilir?

- A) Orta Asya Türk göçlerinin sebepleri ve sonuçları
- B) Peribacalarının oluşum safhaları
- C) İslamiyet'in yayılmasının etkileri
- D) Sultan Ahmed Camisi'nin inşa edilme süreci
- E) Malazgirt Savaşı'nın Türk tarihindeki yeri

3.

*Bizans İmparatorluğu
Arması*

*Büyük Selçuklu
İmparatorluğu Arması*

Burak, tarihte iz bırakmış devletlerin armaları ile ilgili araştırma yapan bir üniversite öğrencisidir. Yaptığı araştırmalar doğrultusunda da dikkat çeken hususlarla ilgili defterine çeşitli notlar almaktadır.

Buna göre görselde yer alan armaları inceleyen Burak'ın araştırması ve aldığı notlarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bazı devletlerin armalar konusunda birbirlerinden etkilendiğini tespit etmiştir.
- B) Armalardan yola çıkarak devletlerin siyasi, dinî vb. özellikleri ile bilgi sahibi olunabileceğini notlarında yer vermiştir.
- C) Araştırma sürecinde heraldik biliminin verilerinden faydalanmıştır.
- D) Arkeoloji ve epigrafi biliminden yararlanarak armaları analiz etmiş ve yorumlamıştır.
- E) Gücü simgeleyen hayvanların siyasi amaçla kullanıldığını fark etmiştir.

4. Önemli tarihçilerden Leon-E. Halkin, "Tarih faydalı mıdır? Bize ders vermekte midir? Neye yarar? Bugün artık tarihin bir fazilet (erdemlik) mektebi olduğunu savunmaya cesaret edilemez. O, iyilik numuneleri kadar kötülük numuneleri de vermektedir. Tarih, bir kütüphane, bir askerî fabrika, bir hazinedir. O, asla bir kehanet değildir." demiştir.

Leon-E. Halkin'in bu sözleri dikkate alındığında tarih bilimi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Toplumsal olaylardan bağımsızdır.
B) Gelecek ile ilgili tahminlerde bulunmaz.
C) Diğer bilim dallarından farklı metotlar izler.
D) Geçmiş sadece tek bir yönü ile ele alır.
E) Olayları gözlemleyerek kesin yargılara ulaşır.

5. İstanbul Arkeoloji Müzesi'ne gezi düzenleyen bir grup öğrenci müzede Kadeş Antlaşması'na rastlamış ve bu eser ile ilgili çeşitli değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Buna göre öğrencilerin,

- I. Bu eser hem birinci elden hem de yazılı bir kaynaktır.
II. Paleografya ve diplomasi eserin incelenmesinde tarih bilimine katkı sağlamıştır.
III. Nümitmatik bilimi sayesinde bu eserin hangi döneme ait olduğu tespit edilebilmiştir.

değerlendirmelerden hangilerini yapmaları doğru olur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

6. Herhangi bir tarihin hangi yüzyıla ait olduğunu tespit etmek için tarihi gösteren sayının son iki rakamı atılır. Kalan sayıya bir eklenir ve sonuca ulaşılır. Örneğin 1071 yılının son iki rakamı 7 ve 1 silinir. Geriye kalan 10 sayısına bir eklenir. Dolayısıyla 1071 yılı XI. yüzyıla aittir.

Bu bilgiler dikkate alındığında aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) MÖ 1280'de imzalanan Kadeş Antlaşması, MÖ XIII. yüzyılın I. yarısının I. çeyreğine aittir.
B) 1453 yılında gerçekleşen İstanbul'un fethi, XV. yüzyılın II. yarısının III. çeyreğinde yer alır.
C) MÖ III. yüzyılın II. yarısının IV. çeyreği, 224 ile 200 yılları arasını kapsar.
D) MÖ XVIII. yüzyıl, MÖ 1700'de başlar MÖ 1799'da sona erer.
E) Kavimler Göçü'nün gerçekleştiği 375 yılı, XIV. yüzyılda yer alır.

7. Bozkırda konargöçer hayat tarzını benimseyen Türkler; ekip biçme zamanını belirlemek, yaylaya ve kışlağa birlikte göç edebilmek için gök cisimlerinin hareketlerini ve gökle ilgili olayları incelemişlerdir. Bunun sonucunda da On İki Hayvanlı Türk takvimini yapmışlardır.

Buna göre ilk Türk devletleri ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Astronomi bilimi ile ilgilenmişlerdir.
B) Zamanı verimli ve sistemli kullanmaya çalışmışlardır.
C) Gündelik hayatlarını kolaylaştıracak çalışmalar yapmışlardır.
D) Farklı kültürlerden etkilenmişlerdir.
E) Ekonomik ihtiyaçlar, bilimsel gelişmelere yön vermiştir.

8. Tarih öğretmeni Sema Hanım derste, "İnsanlığın tarihi, yazının olmadığı dönemler (Tarih Öncesi Devirler) ve yazının olduğu dönemler (Tarih Devirleri) olmak üzere iki temel kısma ayrılmıştır. Tarih Öncesi Devirler; insanlık tarihinin en uzun ve en az bilinen dönemleridir ve her yerde aynı anda aynı şartlar altında yaşanmamıştır." demiştir.

Buna göre Sema Hanım'ın aşağıdakilerden hangisini görüşlerine kanıt olarak göstermesi beklenir?

- A) Bakır Çağı'nın Anadolu'da MÖ 5.800, Mısır'da 4.000 yılında başlamasını
- B) Demir Devri'nin sonlarına doğru yazının kullanılmaya başlamasını
- C) Anadolu'da tarımsal faaliyetlerin Çatalhöyük'te başlamış olmasını
- D) Madenlerin kullanımı ile dayanıklı ve sağlam araç gereçlerin yapılmaya başlanmasını
- E) Mezopotamya'nın birden fazla uygarlığa ev sahipliği yapmasını

9. Konya yakınlarında yer alan ve Anadolu'da Neolitik Çağ'ın aydınlatılmasında önemli bir yeri olan Çatalhöyük'te;

- tahıl depolamak için seramik kapların konulduğu kiler bölümünün bulunduğu,
- gıda maddesi, iplik, kumaş, deri, kürk ve mühürlerin kurutulduğu alanların olduğu,
- evlere girişlerin merdivenler vasıtasıyla damdan yapıldığı,
- bazı mekânların hem tahıl deposu hem de ahır olarak kullanıldığı

tespit edilmiştir.

Buna göre Çatalhöyük'te yaşamış insanların aşağıdakilerden hangisinde kendilerini geliştirdikleri söylenemez?

- A) Tarım   B) Hayvancılık   C) Dokumacılık
- D) Mimari   E) Askerî

10. Şanlıurfa'da Arkeolog Klaus Schmidt tarafından yürütülen kazılar sonucunda 1995 yılında ortaya çıkarılan Göbeklitepe, günümüzden 12 bin yıl öncesine tarihlendirilmiş, dünyanın en eski tapınaklarından biri olarak kabul edilir.

Buna göre Göbeklitepe kazı alanında çalışmalarını sürdüren bir arkeoloğun aşağıdakilerden hangisi ile karşılaşması beklenmez?

- A) Hayvan figürlerinin yer aldığı dikilitaşlar
- B) Ok ve mızrak uçları
- C) İnsan tasvirli heykelcikler
- D) Parşömen üzerine yazılı dinî metinler
- E) Taştan yapılmış boncuklar

- 11.

Tarih Öncesi Dönemlere ait madeni ok ve mızrak uçları

Görselde yer alan araç gereçleri kullanan bir toplumun;

- I. Paleolitik,
II. Tunç,
III. Demir

çağlarının hangilerinde yaşadığı söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
- D) I ve III   E) II ve III

12. Mısırlılar, yazı aracı olarak papirüs ve fırça gibi araçlar kullanmıştır. Böylece yazının taşınabilirliği kolaylaşmıştır. Mısırlıların kullandığı hiyeroglif yazısı, 22 harften oluşan Fenike alfabesinin gelişmesine de model olmuştur. Bu alfabeden Sami, sonrasında da Latin alfabesi geliştirilmiştir.

Bu bilgilere göre “yazı” ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İlk kez Mısır uygarlığında ortaya çıktığına
- B) Farklı toplumların katkılarıyla gelişip yayıldığına
- C) Siyasi ve ekonomik faaliyetleri kolaylaştırdığına
- D) Ticari faaliyetlerin başlamasında etkili olduğuna
- E) Anadolu ve Mısır arasındaki etkileşimi güçlendirdiğine

13. Mezopotamya uygarlıklarında hastalıklar genellikle tanrıların cezası olarak algılandı. Hastalıkların teşhisinde de aynı anlayışın gereği olarak gelecekte haber alma ve fal bakma yöntemleri kullanıldı. Bu yöntemlerin en yaygını su dolu bir kap içine zeytinyağı dökmek ve su yüzeyinde oluşan yağ şekillerini yorumlamaktır. Cerrahi operasyonlar yapmak da tedavi yöntemleri arasındaydı. O dönemlerde yapılan en ilginç ameliyatlardan biri kafatasının delinmesi şeklindeydi. Böylece hem baş ağrısının giderileceğine hem de beyindeki kötü ruhların dışarı çıkarılacağına inanılırdı.

Bu bilgiler aşağıdaki yargılardan hangisinin kanıtı olarak gösterilebilir?

- A) Modern tıbbın temelleri Mezopotamya’da atılmıştır.
- B) Din adamları, toplumsal huzurun sağlanmasında etkilidirler.
- C) Batıl inançlar, bilimsel yöntemlerin önüne geçmiştir.
- D) Mısır ve Mezopotamya’da bilim konusunda ortak yöntemler kullanılmıştır.
- E) Geleneksel yöntemler, sağlıklı bir toplum yapısının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

14.

Sümerlerde bir tarla ve eve ait satış sözleşmesi (MÖ 2600)

Görselde yer alan bu kaynak dikkate alındığında Sümerlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazılı hukuk anlayışı gelişmiştir.
- B) Yerleşik yaşam anlayışı ön plandadır.
- C) Tarihî Devirlere geçilmiştir.
- D) Ekonomilerinin temeli ticarettir.
- E) Özel mülkiyet anlayışı benimsenmiştir.

15. Sümerler, MÖ 4. bin yılın sonlarına doğru Güney Mezopotamya’da her biri bir kralın yönetimindeki şehir devletlerinde yaşadılar. Bunların hepsi merkezî bir tapınak etrafında kurulmuştu ve etrafları surlar ile çevrili idi. Bazen bu şehir devletleri birbirleri ile toprak ve su anlaşmazlıkları yüzünden çatışıyorlardı. Sümerlerde krallar ve rahipler en üst sınıfı oluştururken halk, hürler ve köleler olmak üzere sosyal sınıflara ayrılmıştı.

Bu bilgiler dikkate alındığında Sümerlerle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Siyasi birliklerini kuramamışlardır.
- B) Eşitlikçi bir toplum yapısına sahip değillerdir.
- C) Monarşik bir yönetim anlayışını benimsemişlerdir.
- D) Savunmaya dayalı askerî sistem oluşturmuşlardır.
- E) Din adamları bilimsel gelişmelere engel olmuşlardır.

16. Tarih sınavına hazırlanan Berkay ve Deniz arasında aşağıdaki gibi bir diyalog gerçekleşmiştir.

Berkay: Mısır uygarlığında firavundan sonra en yetkili görevli olan vezir, kral adına ülkeyi yönetirdi.

Deniz: Ayrıca ülke eyaletlere bölünmüştü her eyaletin başında firavun tarafından tayin edilmiş bir vali bulunurdu.

Bu diyalogdaki bilgiler doğrultusunda Mısır uygarlığı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Firavunların belirlenmesinde vezirler etkili olmuştur.
- B) Merkezî otorite güçlü tutulmaya çalışılmıştır.
- C) Feodal sistem, ülke genelinde etkili olmuştur.
- D) Firavun, meşruiyetini tanrıdan almıştır.
- E) Vezirlerin görevlendirilmesinde liyakata önem verilmiştir.

17. I. İklim şartlarına bağlı olarak tarımsal üretimin düşmesi, hayvancılık faaliyetlerinin yapılamaması ve kıtlıkların yaşanması

II. Siyasi bir gücün egemenliğine girmek istemeyen toplumların topraklarını terk etmeleri

III. Hızlı nüfus artışlarının yaşanması ile mevcut kaynakların yetersiz kalması

IV. Herhangi bir dini kabul etmek istemeyen veya inandıkları dini yaşamak isteyen insanların yeni yurtlar bulma düşüncesi

İlk Çağ'da yaşanan göçlerin yukarıdaki nedenlerinden hangilerinde ekonomik faktörlerin doğrudan etkili olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) II ve IV

— Lidyalılar (MÖ 700 - MÖ 546)

— Kral Yolu

18. **Tarih dersinde haritayı kullanarak Lidyalılarla ilgili bilgi veren Hamza Öğretmen'in aşağıdakilerden hangisini söylemesi doğru olur?**

- A) Batı Anadolu'da siyasi ve ticari anlamda etkili bir güç olmuşlardır.
- B) Barışçıl bir dış politika anlayışı benimsemişlerdir.
- C) Avrupa'da önemli topraklarda hâkimiyet kurmuşlardır.
- D) Konargöçer yaşam tarzı, bilimsel alanda gelişmelerini sağlamıştır.
- E) Denizaşırı koloniler kurarak farklı toplumlarla etkileşime girmişlerdir.

19. I. Kavimler Göçü'nün gerçekleşmesi

II. Hammurabi Kanunlarının yazılması

III. Sümerlerin yazıyı bulması

IV. Lidyalıların parayı icat etmesi

V. Kadeş Antlaşması'nın imzalanması

Yukarıdaki gelişmeler kronolojik olarak doğru sıralandığında ilk ve son bölüme sırasıyla hangileri getirilmelidir?

- A) I ve II
- B) II ve IV
- C) III ve I
- D) III ve V
- E) V ve IV

20. Asurluların bazı önemli bölgelerde kara kolonileri kurmaları ve yazıyı Anadolu'ya taşıyarak Anadolu'nun tarihî devirlere girmesini sağlamaları, toplumlar arası etkileşimde aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğunun göstergesidir?

- A) Ticaret B) Diplomasi C) Savaş
D) Din E) Sanat

21. Meşruiyet; "yerleşik kurallara ve usule uygun eylem ve ilişkilerin, toplumsal kabul görececek hukuki, akılcı, ahlaki, zorunlu, makul ve doğal gerekçelere dayandırılması" veya "din, ahlâk, hukuk, gelenek, görenek vb. değerler sistemi gibi farklı kaynak ve yaptırıma sahip sosyal düzen kurallarına uygunluk" şeklinde tanımlanabilir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde meşruiyetin kaynağı farklı bir güce dayandırılmıştır?

- A) Hitit krallarının tanrı adına devleti yönetmeleri
B) Asur krallarının tanrının vekili olarak görülmesi
C) Mısır'da firavunların tanrı-kral olarak kabul edilmesi
D) Urartularda ülkeyi yönetme yetkisinin ilahi bir güç tarafından verildiğine inanılması
E) Roma'da kralların halkın seçtiği senatoya karşı sorumlu olması

22. (I) "Site", tarihte bilinen ilk uygarlık olan Sümerler tarafından kullanılan ve şehir devleti anlamına gelen bir sözcüktür. (II) Site kavramı Eski Mısır'da "nom", Yunanistan'da ise "polis" olarak adlandırılmaktadır. (III) Bu siyasi yapı içerisinde genel olarak özgür düşünce ortamı gelişme imkânı bulmuş, demokratik yönetim anlayışı ön plana çıkmıştır. (IV) Ancak şehir devletleri dış saldırı ve tehditlere açık oldukları için büyük devletlerin saldırıları karşısında savunmasızdılar. (V) Günümüze kadar gelen süreçte başka coğrafyalarda da benzer özelliklere sahip birçok şehir devleti örneği görülmüştür.

Parçada yer alan numaralandırılmış cümlelerden hangisinde şehir devletlerinin olumsuz yanlarına değinildiği söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

23. Sümerlere ait Urkagina Kanunları kötü idare sebebiyle meydana gelen yolsuzlukları, halkın asayişini sağlamak ve hoşnutsuzluğunu gidermek için çeşitli kurallar getirirken; Romalılar tarafından hazırlanan On İki Levha Kanunları, patricilerin keyfî hareketlerinin önlenmesi ve sınıf ayrımının ortadan kaldırılması ile ilgili birtakım esaslardan oluşmaktadır.

Buna göre Urkagina Kanunları ile On İki Levha Kanunlarının ortak özelliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Toplumsal huzurun sağlanmasına çalışılmıştır.
B) Köleliğin yaygınlaştırılmasına yönelik tedbirler alınmıştır.
C) Demokratik devlet yönetimi oluşturulmuştur.
D) Ticari faaliyetlerin devamlılığı sağlanmaya çalışılmıştır.
E) Dinin sosyal hayattaki etkisi azaltılmıştır.

24. Babil Kralı Hammurabi, hazırlanmış olduğu kanunlarda kendisini zayıfların ve öksüzlerin koruyucusu, Tanrı adına ülkeyi yöneten, adil ve insancıl hükümdar olarak tanıtır. Hammurabi Kanunları; adalet ve doğruluğu tesis eden, huzur ve refahın oluşturulmasını amaçlayan, "dişe diş, göze göz" esasına dayalı kanunlardır.

Parçada yer alan altı çizili ifadeyi Hammurabi Kanunlarında yer alan aşağıdaki esaslardan hangisinin desteklediği söylenemez?

- A) Bir kişi kendisiyle aynı sınıftaki bir kişinin dışına zarar verirse onun da dişi çekilir.
B) Babasını döven evladın iki eli kesilir.
C) Bir adamın gözünü çıkarmanın gözü çıkarılır.
D) Bir kişi hırsızlık yapsa eli kesilir.
E) Bir adam bir çocuğu evlatlık alırsa, onu besleyip büyütürse büyümüş bu çocuk bir daha geri istenemez.

25. MS 395 yılında I. Teodosios'un (379-395) ölümünün ardından Roma İmparatorluğu, Doğu ve Batı olmak üzere ikiye bölünmüştür. Roma İmparatorluğu'nun idarî yapısındaki bu bölünmüşlük Hun baskısıyla batıya göç eden Germen kavimlerinin Avrupa'yı istilasına zemin hazırlamıştır.

Bu gelişmelerin Avrupa'da aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenemez?

- A) Siyasi otorite boşluğunun ortaya çıkmasına
- B) Feodal yönetimlerin ön plana çıkmasına
- C) Hristiyanlığın etkisini yitirmesine
- D) Kargaşa ve kaos ortamının yaşanmasına
- E) Asayiş ve toplumsal düzenin bozulmasına

26. 224 tarihinde İran merkezli kurulan Sasaniler, Perslerin devlet geleneğini devam ettirmiş ve Mezopotamya, Kafkasya gibi coğrafyalara hükmetmişlerdir. Şehinşah adı verilen hükümdarlar, Tanrı Ahuramazda'nın yeryüzündeki temsilcisi olarak kabul edilmiştir. Sasanilerin bu özellikleri ----

Parçada yer alan bilgiler dikkate alındığında son cümlelerin aşağıdakilerden hangisi ile devam ettirilmesi doğru olur?

- A) ordunun devlet işlerine karışmasına zemin hazırlamıştır.
- B) demokratik yönetim anlayışının yayılmasında etkili olmuştur.
- C) devletin farklı hanedanlar tarafından yönetilmesini sağlamıştır.
- D) iktidarın meşruiyetinin ilahi kaynaklı olduğunun göstergesidir.
- E) tek tanrılı din anlayışının benimsenmesine neden olmuştur.

27. Temuçin, 1206 yılında yapılan kurultayda Türk-Moğol boyları tarafından kağan seçilmiş ve Cengiz adını almıştır. Başlangıçta yalnızca bir Moğol boyunun önderi olan Cengiz Han, Moğol boylarını uzun mücadelelerden sonra bir araya toplamış ve ortalama 40 yıl içerisinde bilinen Dünya'nın yaklaşık üçte ikisine yakın bir kısmına hâkim olmuştur.

Bu bilgilere göre Cengiz Han'ın;

- I. güçlü askerî yapı,
- II. cihan hâkimiyeti ideali,
- III. teşkilatçı yönetim organizasyonu

unsurlarından hangilerinde başarılı bir lider olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

28. Orta Çağ'da krallar, devlet yönetimi ile ilgili konularda kontlarla piskoposlara danışarak karar almıştır. Kontlar, kralın tebaasını ruhban sınıfına itaate zorlamış, piskoposlar da halkı kontların yerel iktidarına tabi olmaya çağırmıştır. Ruhban ile soylular arasındaki birlikte yaşama geleneği, zaman içinde kökleşmiştir.

Orta Çağ Avrupa'sı ile ilgili bu durum aşağıdaki yargılardan hangisinin kanıtı olarak gösterilebilir?

- A) Kralların belirlenmesinde, halk ve kilisenin etkisi söz konusudur.
- B) Yerel güçler ve din adamları toplum üzerinde baskı kurmuşlardır.
- C) Feodalite rejiminin oluşmasında kralların güçlü bir merkezî otorite kurmaları etkili olmuştur.
- D) Dinin sosyal ve siyasi yapıdaki etkisinin artmasında ticari faaliyetler belirleyici olmuştur.
- E) Avrupa'da siyasi birliğin kurulması, halk arasında toplumsal sınıfların görülmesine neden olmuştur.

29. Tarih Öğretmeni Belgin Hanım, dersinde “tarımsal ürünlerin beklenilenden fazla olmasına yani ihtiyaç fazlası ürüne “artı ürün” adı verilir. Artı ürün, tarımsal faaliyetlerde planlama, ürünlerin depolanması, satılması veya takas edilmesiyle ticaretinin yapılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.” demiştir.

Öğretmenin bu ifadelerinden sonra söz alan Merve'nin de artı ürünün etkileri ile ilgili aşağıdakilerden hangisini söylemesi doğru olmaz?

- A) Yeni meslek gruplarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.
- B) Büyük toprak sahipleri ekonomik alanda etkili bir konuma yükselmiştir.
- C) Verimli topraklarda hâkimiyet kuran hükümdarlar güçlerini artırmışlardır.
- D) Ekonomik hayat canlanmış ve toplumsal yaşamda yeni alışkanlıklar ortaya çıkmıştır.
- E) Derebeylik düzeni sona ermiş ve adaletli yönetim anlayışı benimsenmiştir.

30.

İlk ve Orta Çağlarda Çin ve Orta Doğu ile Batı ülkeleri arasındaki transit kara ticaretinde kullanılan İpek Yolu

Bu bilgilere göre İpek Yolu'nun;

- I. siyasi ve toplumsal fikirler,
- II. iktisadi yenilikler,
- III. din ve mezhepler

unsurlarından hangilerinin yayılmasına katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

31. • VIII. yüzyıldan itibaren Avrupa'da serflerden oluşan ordular yerine şövalyelerden oluşan profesyonel birlikler oluşturulmuş, bu şövalyeler bir nevi feodal beylerin paralı askerleri olmuş ve krallara karşı etkin bir şekilde kullanılmışlardır.

- Türk ve Moğol orduları ise gönüllülük esasına dayalı ve “onluk sistem”e göre düzenlenmiştir. Ayrıca bu ordular hafif atlı birliklerden meydana getirilmişlerdir.

Avrupa ve Türk-Moğol orduları arasındaki bu farklılıklar dikkate alındığında,

- I. Avrupa'daki siyasi yapı askerî sistemin temel özellikleri üzerinde etkili olmuştur.
- II. Türkler ve Moğollarda ordu millet anlayışı benimsenmiştir.
- III. Tarihte bilinen ilk düzenli ordu Avrupalı devletler tarafından oluşturulmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

32. Roma İmparatorluğu'nun ilk zamanlarında “patriciler”in (soylu sınıf) örf ve âdetlerine dayanan hukuk sistemi son derece sert hükümler içeriyordu. Hukuki esaslar yazılı olmadığı için çoğu kişi temel kurallar hakkında bilgi sahibi değildi. Bu durum yargıçların keyfi karar ve uygulamalarına zemin hazırlıyordu. MÖ 450 yılında yazılmaya başlanan “12 Levha Kanunları” ile hukuk alanındaki bu sorunlar giderilmeye başlandı.

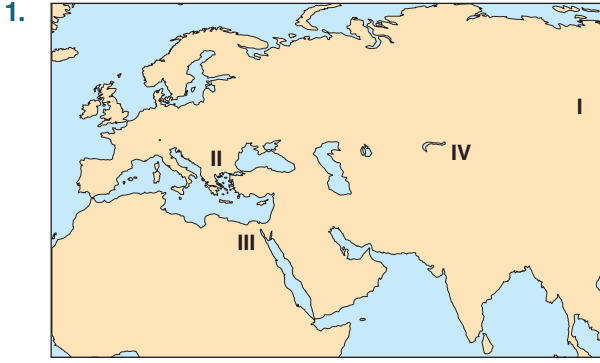
Buna göre 12 Levha Kanunları'nın aşağıdakilerden hangisinin gelişmesine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Teokratik rejim
- B) Baskıcı yönetim
- C) Feodal sistem
- D) Toplumsal huzur
- E) Dogmatik fikirler

İLK VE ORTA ÇAĞLARDA TÜRK DÜNYASI

İSLAM MEDENİYETİNİN DOĞUŞU

Türklerin Orta Asya'da ilk yerleştiği bölgeler ile ilgili bilgi sahibi olmak isteyen bir araştırmacının haritada numaralarla gösterilen bölgelerden hangisine gitmesi gerekir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve IV
D) II ve IV   E) III ve IV

2. "Türk" adına gerek kaynaklarda gerekse araştırmalarda çeşitli anlamlar verilmiştir. Türkçede cins isim olarak kullanılan Türk kelimesi, Perslere ait bir metinde "Türk Hun" (kuvvetli Hun) şeklinde kullanılmıştır. 1911 yılında neşredilen Uygurca bir belgede de Türk kelimesi "kuvvet ve güç" manalarına gelmektedir.

Bu bilgilere göre Türk adının güç veya kuvvet kavramları ile ilişkilendirilmesinde aşağıdakilerden hangisinin daha çok etkili olduğu söylenebilir?

- A) Boy birliği şeklinde örgütlenmeleri
B) Yazılı edebiyat alanında yeterince gelişmemeleri
C) Tek tanrılı inanç anlayışına sahip olmaları
D) Savaşçı toplum özelliği göstermeleri
E) Farklı coğrafyalarda devlet kurmaları

3. Orta Asya kültür merkezlerinde Türklere ait olduğu anlaşılan kurganlarda; üzerlerinde pars, kaplan, aslan, kurt, at, koyun ve kartal gibi hayvan figürlerinin yer aldığı kemer tokaları, hançer kabzası, at koşum takımları bulunmuştur.

Bu bilgiler aşağıdaki yargılardan hangisine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Türklerin yaşam tarzı sanat anlayışlarına yansımıştır.
B) Türkler, yerleşik yaşam tarzını benimsemişlerdir.
C) Orta Asya'nın iklimi devletlerin yönetim anlayışını etkilemiştir.
D) Türklerdeki mezar kültürünün oluşmasında Çinlilerin etkisi vardır.
E) Orta Asya ticari faaliyetleri Türklerin kontrolünde gelişme göstermiştir.

B
İ
L
G
İ
B
S
A
R
M
A
L

4. İlk Türk devletlerinde "kağan" ile ilgili bildiklerini sınıfta paylaşan öğrenciler şu bilgileri vermişlerdir:

Serap: Türklerde kağan hem bütün devlet teşkilatının başı hem de toplumun lideri durumundadır.

İlker: Türk kağanı hiçbir zaman doğaüstü yetenekleri olan kutsal bir varlık sayılmamıştır.

Eda: Kağan, devletin başı olarak iç ve dış siyaseti düzenler, savaş ve barışa karar verir, ordulara komutanlık eder, elçiler gönderir ve elçileri kabul ederdi.

Miraç: Kağanın tanrısal güçlere sahip olması, onun hesap sorulamaz ve otoriter bir lider konumuna yükselmesine neden olmuştur.

Buna göre öğrencilerden hangilerinin ifadelerinin birbirleriyle çeliştiği söylenebilir?

- A) Serap – İlker   B) Serap – Eda   C) İlker – Eda
D) Eda – Miraç   E) İlker – Miraç

5. Türklerin dünyanın dört bir tarafına dağılmasına rağmen varlıklarını korumaları, aile yapısına verdikleri önemden kaynaklanmıştır. Bu toplum yapısında, oğuşlar (aileler) urugları (sülale), uruglar boyları, boylar budunları (millet) meydana getirmiştir. Budunların bir kağan etrafında bir araya gelmesiyle de il adı verilen devlet ortaya çıkmıştır.

Türk toplum yapısının bu özelliği Türklerin;

- I. millî birlik ve beraberlik,
II. yağmacılık,
III. teşkilatçılık

alanlarından hangilerinde güçlü olduğunun göstergesidir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) II ve III

6. Çinlilerin Hunlara karşı izledikleri politikalar şunlardır:

- Çin prenseslerini Hun hakanlarıyla evlendirerek prensesin yanında Hun sarayına çok sayıda hizmetkâr (casus) göndermek ve Türkler hakkında bilgi toplamak
- Türk beylerine hediyeler göndererek onları kendilerine bağlamaya ve ekonomik olarak Çin'e bağımlı yaşamaya alıştırmak
- Hediyeleri ve ekonomik yardımları birden keserek Türkleri itaat altına almaya çalışmak

Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Hunlar, Çinlilerden etkilenecek yerleşik yaşama geçmeye başlamışlardır.
B) Türk toplumunun temel özellikleri ile Çin kültürü benzerlik göstermektedir.
C) Çinliler, Türkleri askerî güç kullanarak durduramayacaklarını anlamışlardır.
D) Türkler, ekonomik ve sosyal alanda Çinlilerle iş birliği yapmaya çalışmışlardır.
E) Hunlar, ticari faaliyetlerde Çinlilerle ortak politikalar izlemişlerdir.

7. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde hâkimiyetin kağana Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılmıştır. Kut adı verilen bu hâkimiyet hakkının da kişiden kişiye kan yoluyla geçtiği düşünülmüştür. Kağanın devleti yönetmeye devam edebilmesi için üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerekir.

Buna göre İslamiyet öncesi Türk devletlerindeki yönetim anlayışı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hâkimiyetin kaynağı ilahi güçlere dayanmaktadır.
B) Taht kavgaları, devletlerin yıkılmasının temel nedenidir.
C) Hükümdar olma hakkı hanedan üyelerine aittir.
D) Halkın ülke yönetimine katılmadığı bir sistem oluşturulmuştur.
E) Kağanın iktidarda kalabilmesi sorumluluklarını yerine getirmesine bağlıdır.

8. Çinliler Kök Türk Devleti'nin topraklarını işgal ettikten sonra Çin adetlerini benimsemesi için İşbara Kağan'a baskı yapmaya başladılar. Bunun üzerine İşbara Kağan Çin İmparatoru'na gönderdiği mektubunda şunları söyledi: "Size bağlı kalacak, haraç verecek, kıymetli atlar hediye edeceğim. Fakat dilimizi değiştiremem, uzun saçlarımızı kestiremem, halkıma Çin elbiseleri giydiremem. Adetlerinizi, kanunlarınızı almama imkân yoktur. Çünkü bu bakımdan bütün milletim hassasiyetle çarpan tek kalptir."

Bu bilgilere göre İşbara Kağan'ın aşağıdakilerden hangisinden kesinlikle taviz vermek istemediği söylenebilir?

- A) Töre esaslarından   B) Ordu sisteminden
C) Ticari faaliyetlerden   D) Toprak sisteminden
E) Dış politika anlayışından

9.

Bilge Kağan Yazıtlarının Bir Bölümü

“Türk halkı için gece uyumadım, gündüz oturmadım; kardeşim Kül Tigin ile iki şad ile ölesiye yitesiyeye çalıştım, çabaladım. Halkı besleyip doyurayım diye kuzeyde Oğuz halkına doğru, doğuda Kıtay, Tatabı halklarına doğru güneyde de Çin’e doğru 12 sefer ettim, savaştım. Ondan sonra Tanrı öyle buyurduğu için, bahtım, talihim olduğu için, ölecek halkı diriltip doyurdum. Çıplak halkı giyimli kıldım, fakir halkı zengin kıldım, az halkı çok kıldım, güçlü devleti olandan, güçlü hakanı olandan daha iyi kıldım.”

Tabloda yer alan bilgiler dikkate alındığında Orhun Kitabeleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Türk hakanlarının görev ve sorumlulukları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.
- B) Uygur Devleti'nin yerleşik yaşama geçmesinin temel gerekçeleri anlatılmıştır.
- C) Türklerin tarih boyunca kurduğu devletlerin kronolojik sıralaması gösterilmiştir.
- D) Türklerin İslamiyet'e geçiş sürecinin nedenleri ve sonuçlarına değinilmiştir.
- E) Kök Türk ve Karahanlı devletlerinin birbirleriyle olan ilişkileri üzerinde durulmuştur.

10. “Onların devletinin içinde hiçbir fakir insan yoktur; yiyeceği olmayanlara devlet hesabından yardım edilir. Onların birçokları yüz yaşına kadar yaşar. Olgunluk çağına erişmeden ölenler hiç görülmemiştir.”

X. yüzyılda Turfan Uygurları ile ilgili bu ifadeleri kullanan Çin elçisi;

- I. sosyal devlet,
- II. toplumsal refah,
- III. iktisadi güç

konularının hangilerinde Uygurların gelişmiş olduğunu vurgulamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

11. Orta Asya coğrafyasının kışı çok soğuk ve kar fırtınalı, yazı ise genellikle sıcak ve kuraktır. Yazın ara sıra şiddetli sağanaklar olsa bile yaşanan bu kuraklığı engelleyememiştir. Orta Asya bozkırlarının bu sert karasal iklimi, bölgede yaşayan Türkleri etkilemiş ve ----

Parçada yer alan bilgiler dikkate alındığında son cümlelerin aşağıdakilerden hangisi ile devam ettirilmesi doğru olmaz?

- A) konargöçer yaşam tarzının benimsenmesinde etkili olmuştur.
- B) yerleşik yaşamın benimsenmesi sonucunu doğurmuştur.
- C) hayvancılık faaliyetlerinin ön plana çıkmasını sağlamıştır.
- D) tarımsal faaliyetlerin istenilen düzeyde yapılamamasına neden olmuştur.
- E) mücadeleci bir yaşam tarzının oluşmasına zemin hazırlamıştır.

12. Manihaizm et yemeyi ve savaşmayı yasaklayan bir dindi. Bu nedenle Manihaizmi kabul eden Uygurlar, zaman içinde savaşçılık özelliklerini kaybettiler. Konargöçer yaşamı bırakarak tarıma ve ticarete yöneldiler. Böylece geniş ölçüde yerleşik hayata geçen ilk Türk topluluğu oldular.

Buna göre Uygurların Manihaizm dinine geçmeleri aşağıdakilerden hangisini olumlu yönde etkilemiştir?

- A) Ordu millet anlayışını
- B) Mimari ve bilimi
- C) Adet ve gelenekleri
- D) Hayvancılık faaliyetlerini
- E) Egemenlik anlayışını

13. (I) İslamiyet öncesi Türk devletlerinde benimsenen töre hükümlerinde zamana ve çevre şartlarına göre devletin ve toplumun ihtiyaçları göz önünde bulundurularak gerekli düzenlemeler yapılabilirdi. (II) Bununla birlikte “adalet, iyilik, eşitlik ve insanlık” törenin değişmez hükümleriydi. (III) Bu hükümler dışında gerektiğinde kurultay tarafından törede değişiklikler yapılırdı. (IV) Kağanın töre kurallarında değişiklik yapılmasını teklif etme yetkisi vardı. (V) Ancak bu teklif kurultay tarafından kabul edilirse yürürlüğe girerdi.

Parçada yer alan numaralanmış cümlelerden hangisi kağanın yasama yetkisinin sınırlı olduğunun kanıtı olarak gösterilebilir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

14. İlk Türk devletlerinde kağanın eşi olan “hatun”, kağan gibi töreye uygun olarak hatunluk tahtına oturur, kurultaya katılarak kararlarda oy kullanır ve elçileri kabul ederdi. Kağanlar gibi sarayı ve askerleri bulunan hatunlar, eşlerinin yanında savaşa katılırlardı. Kağan öldüğünde tahta geçecek tigin küçük ise hatun, oğlu adına devleti yönetebilirdi.

Bu bilgilere göre “hatun” ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kağan ile benzer yetkilere sahip olduğu
B) Diplomatik alanda etkili olduğu
C) Dinî ve hukuki esaslarda değişiklik yapabildiği
D) Zaman zaman iktidarı elinde bulundurduğu
E) Askerî alanda çeşitli görevler üstlendiği

15. XIII. yüzyılın başlarında Moğolların hâkimiyetinde yaşayan Uygurlar, Moğol Devleti üzerinde etkili oldular. Uygurca Moğol Devleti'nin resmî yazı dili hâline getirilerek Moğol ülkesinde öğretmenlik, yöneticilik, danışmanlık, memurluk gibi görevler üstlendiler. Böylece Moğolların kültürel bakımdan Türkleşmesinde önemli bir rol oynadılar.

Buna göre Uygurların;

- I. eğitim faaliyetlerine önem vermeleri,
II. bürokrasi işlerine hâkim olmaları,
III. yazı ve edebiyat alanında gelişmiş olmaları

özelliklerinden hangilerine sahip olmaları Moğolları etkilemelerinde belirleyici olmuştur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

16. Mete Han tarihte bilinen ilk düzenli Türk ordusunu, “onluk sistem” esasına dayalı olarak MÖ 209'da kurmuştur. Türk toplumunda eli silah tutan herkes asker sayıldığı için ilk Türk devletlerinin ordularında, Hazar Devleti hariç, ücretli yabancı asker yoktur. Sürekli olan Türk ordusunda kadın-erkek, genç-yaşlı herkes savaşabilecek durumdadır.

Türk askerî sisteminin bu özelliklerinin aşağıdakilerden hangisine zemin hazırladığı söylenebilir?

- A) Millî birlik beraberlik duygusunun zayıflamasına
B) Cihan hâkimiyeti idealinin gerçekleşmesine
C) Aristokratik yönetim anlayışının gelişmesine
D) Hazine giderlerinin artmasına
E) Konargöçer yaşam tarzının önemini kaybetmesine

17. Avrupa Hun hükümdarı Attila, Doğu Roma İmparatorluğu'yla 434 yılında Margus Antlaşması'nı imzalamıştır.

Bu antlaşmanın aşağıdaki hükümlerinden hangisi Hunların Doğu Roma'ya üstünlük kurduğunun göstergesi değildir?

- A) Bizans bundan sonra Hunlara bağlı kavimlerle antlaşmalara girmeyecek.
- B) Esir alınmış Bizans tebaası dâhil Hunlardan kaçanlara sığınma hakkı verilmeyecek.
- C) Bizans'ın elinde bulunan mülteciler iade edilecek ayrıca Grek asıllı olanlar için fidye verilebilecek.
- D) Ticari münasebetler yine belirli sınır kasabalarında devam edecek.
- E) Bizans'ın ödediği yıllık vergi iki katına yani 750 libre altına çıkarılacaktır.

18. Kavimler Göçü, Avrupa'nın siyasi çehresinin şekillenmesinde ve feodal sistemin ortaya çıkmasında belirleyici oldu. Uzun süre devam eden göç hareketleri sırasında kavimler, birbirleriyle ve gittikleri ülkelerdeki yerli kavimlerle karışıp kaynaştı. Bu etkileşim sonucunda Almanlar, Fransızlar, İspanyollar, İngilizler gibi günümüz Avrupa milletlerinin oluşum süreci başladı.

Bu bilgilere göre Kavimler Göçü'nün Avrupa'da aşağıdakilerden hangisinin değişiminde rol oynadığı söylenemez?

- A) Etnik yapı
- B) Ekonomik sistem
- C) Toplumsal düzen
- D) Demografik yapı
- E) Coğrafi şartlar

19. Elif, tarih dersinde yaptığı sunumda, "Karadeniz'in kuzeyinde kurulan İtil (Volga) Bulgar Devleti, X. yüzyılın ilk yarısında İslamiyet'i kabul ederken Dobruca'nın güneyinde Asparuh tarafından kurulan Tuna Bulgar Devleti ise Boris Han Dönemi'nde Hristiyanlığı kabul etmiştir." ifadelerini kullanarak aşağıdakilerden hangisinin doğruluğunu kanıtlamaya çalışmıştır?

- A) Türklerin çok tanrılı dinleri benimsediklerini
- B) Coğrafi konumun inançlar üzerinde etkili olduğunu
- C) Yöneticilerin toplum üzerinde baskı kurduklarını
- D) Türklerde inanç hürriyetinin olmadığını
- E) Müslümanların ticari alanda geliştiklerini

20.

Romanya'nın batısındaki Nagyszentmiklós bölgesinde bulunan ve Türk savaşçılarına ait olduğu tahmin edilen eserler

Türklerin göç hareketleri dikkate alındığında bu eserlerin aşağıdaki Türk topluluklarından hangisine ait olduğu söylenebilir?

- A) Avarlar
- B) Sibirler
- C) Kırgızlar
- D) Karluklar
- E) Başkırtlar

21. İslamiyet öncesi Arabistan'da Nebat, Tedmür, Gassani, Lahmi, Main, Seba ve Himyeri devletleri bulunmaktaydı. Arap toplumu ise hürler, köleler ve mevaliler (azat edilmiş köle) şeklinde toplumsal sınıflara ayrılmaktaydı.

Arap Yarımadası'ndaki bu durumun aşağıdakilerden hangisini zorlaştırdığı savunulabilir?

- A) Çok tanrılı dinlerin kabul görmesini
- B) Kişisel özgürlüklerin kısıtlanmasını
- C) Siyasi birliğin kurulmasını
- D) Sözlü edebiyatın gelişmesini
- E) Kabilecilik anlayışının güçlenmesini

22. Hz. Muhammed, hicretten sonra Medine'de yaşayan farklı inanç gruplarıyla Medine Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Bu sözleşmeyle Medine toplumunu yeniden düzenleyen bir sistem oluşturulmuş, bireylerin birbirleriyle ve yabancılarla olan ilişkileri, din ve vicdan hürriyeti, hak ve sorumlulukları belirli esaslara bağlanmıştır.

Buna göre Medine Sözleşmesi aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştiğine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) İslam Devleti'nin temellerinin atıldığına
- B) Mekke'li müşriklerin gücünün arttığına
- C) Arap olmayan Müslümanlara önem verildiğine
- D) Merkezî otoritenin zayıfladığına
- E) Medine'nin stratejik öneminin azaldığına

23. Dört Halife Dönemi'ndeki;

- I. devletin merkezinin Medine'den Kûfe'ye taşınması,
- II. ülke topraklarının eyaletlere bölünerek bu eyaletlerin başına valilerin atanması,
- III. düzenli ordunun kurulması ve askerî ikta sisteminin temellerinin atılması

gelişmelerinden hangileri İslam Devleti'nin sınırlarının genişlemesinin sonuçları arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

24. Hz. Osman Dönemi'nde yapılan tayinlerde, Ümeyye-oğullarına ayrıcalık tanındığı iddiaları halkın tepkisine neden olmuş, Kûfe ve Mısır bölgelerinde isyanlar çıkmıştır. Bir süre sonra isyanın elebaşları Medine'ye gelerek Hz. Osman'ı Kur'an okuduğu bir esnada evinde şehit etmiştir. Hz. Osman'dan sonra halife seçilen Hz. Ali ise Deve Olayı'nda (Cemel Vakası) bazı sahabilerle mücadeleye etmiş, Siffin Savaşı'nda Şam valisi Muaviye'nin ordusuyla savaşmıştır.

Bu gelişmeleri dikkate alan bir araştırmacının aşağıdaki yorumlardan hangisini yapması doğru olmaz?

- A) İslam dünyasındaki mezhepsel ayrılıkların temelleri atılmıştır.
- B) Kabilecilik anlayışının güçlenmesi, İslam Devleti'ne zarar vermiştir.
- C) Siyasi hırs ve çıkarlar, toplumsal birlik ve beraberliği zayıflatmıştır.
- D) İslamiyet'in temel değerleri ve ilkelerine gereken önem verilmemiştir.
- E) İslamiyet, Arabistan dışında yayılmış ve Arap olmayan Müslümanlar önemli makamlara getirilmiştir.

25. Hz. Ömer'in Eyle Halkı ile Yaptığı Antlaşma'nın Bir Bölümü

"Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Bu sözleşme, müminlerin emiri ve Allah'ın kulu Ömer tarafından, Eyle halkına verilen bir emandır. Onların canları, malları, kiliseleri, haçları, hastaları ve bütün fertleri için verilen güvencedir. Onların kiliseleri mesken yapılmayacak ve yıkılmayacaktır. İçindeki kutsal eşyaya dokunulmayacaktır. Kimse dinî inanışından dolayı zorlanmayacak, kimseye asla zarar verilmeyecektir. Buna karşılık Eyle halkı da diğer şehirlerin halkı gibi cizye verecektir."

Bu antlaşmanın temel esasları dikkate alındığında Hz. Ömer'in aşağıdakilerden hangisine uygun hareket etmediği söylenebilir?

- A) İslam adaletine
B) Mevali siyasetine
C) Vergi sistemine
D) İnanç hürriyetine
E) Cihat politikasına

26. Kur'an ayetleri, Hz. Ebu Bekir Dönemi'nde kitap hâline getirilmiştir. Hz. Osman Dönemi'nde ise Kur'an-ı Kerim çoğaltılarak Mısır, Şam, Basra, Kûfe gibi önemli İslam merkezlerine gönderilmiştir.

Bu durumun temel gerekçesi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İslamiyet'in temel esaslarının korunmasını sağlamak
B) Arap kabileleri arasındaki bağları kuvvetlendirmek
C) Yazılı kültürün yayılmasını kolaylaştırmak
D) Eğitim faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde yürütmek
E) Ridde Savaşlarının yaşanmasını engellemek

27. Hz. Ömer Dönemi'nde İslam ordusunda yer alan ancak Mısır'ın Fethi sırasında şehit olan bir askerin aşağıdaki savaşlardan hangisinde yer alması söz konusu değildir?

- A) Yermük Savaşı
B) Köprü Savaşı
C) Kudüs'ün Fethi
D) Irak'ın Fethi
E) Siffin Savaşı

Olay	İlgili Olduğu Alan
Beytül-mâl'in oluşturulması	A
Divan'ı-mezalim'in kurulması	Hukuk
Cemel Vakası'nın yaşanması	İç siyaset
Divan teşkilatının kurulması	B

Tabloda harflerle gösterilen bölümlere getirilmesi gereken kavramlar aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Maliye – Bilim
B) Bürokrasi – Eğitim
C) Ordu – Yönetim
D) Haberleşme – Din
E) Maliye – Yönetim

29. Muaviye'nin halifelik makamına geçmesiyle İslam tarihinde yeni bir dönem başlamıştır. Dört Halife'nin seçiminde, istişare prensibi dikkate alınmışken Muaviye'nin siyasi mücadeleyle bu makama gelmesi, hilafet sisteminin özünde büyük değişikliklere neden olmuştur.

Bu gelişmelerin aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) İslam dünyasında siyasi birliğin bozulmasına
B) Fetih hareketlerinin durma noktasına gelmesine
C) Halifeliğin saltanat usulü ile el değiştirmesine
D) Anadolu'daki Müslüman nüfusun artmasına
E) Bizans'ın İslam topraklarına sefer düzenlemesine